ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

14. července 2005 *

Ve věci C-107/04,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunal Supremo (Španělsko) ze dne 1. prosince 2003, došlým Soudnímu dvoru dne 1. března 2004, v řízení

Comité Andaluz de Agricultura Ecológica

proti

Administración General del Estado,

Comité Aragonés de Agricultura Ecológica,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení P. Jann (zpravodaj), předseda senátu, K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, M. Ilešič a E. Levits, soudci,

* Jednací jazyk: španělština.

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. března 2005,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za španělskou vládu E. Braquehaisem Conesou, jako zmocněncem,

— za řeckou vládu S. Charitaki a V. Kontolaimosem, jako zmocněnci,

— za Komisi Evropských společenství S. Pardo Quintillán, jakož i B. Dohertym a F. Jimenem Fernandezem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 17. března 2005,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 2 nařízení Rady (EHS) č. 2092/91 ze dne 24. června 1991 o ekologickém zemědělství a k němu se

vztahujícímu označování zemědělských produktů a potravin (Úř. věst. L 198, s. 1; Zvl. vyd. 15/02, s. 39), doplněného za účelem zahrnutí živočišné výroby nařízením Rady (ES) č. 1804/1999 ze dne 19. července 1999 (Úř. věst. L 222, s. 1; Zvl. vyd. 15/04, s. 297, dále jen „nařízení č. 2092/91").

2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení mezi Comité Andaluz de Agricultura Ecológica a Administración General del Estado.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Nařízení č. 2092/91 stanovilo rámec pravidel Společenství pro produkci, označování a kontrolu produktů získávaných ekologickými metodami produkce. Jak vyplývá z pátého bodu odůvodnění nařízení, toto nařízení směřuje k zajištění podmínek pro korektní hospodářskou soutěž mezi producenty takových produktů, k zajištění průhlednosti ve všech stádiích produkce a ke zlepšení důvěryhodnosti těchto produktů v očích spotřebitelů.

4 Článek 2 tohoto nařízení stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se určitý produkt považuje za produkt nesoucí označení poukazující na ekologickou metodu produkce, pokud tento produkt, jeho složky nebo suroviny jsou na označování, v propagačních materiálech nebo v obchodních dokumentech popsány způsobem, který se v příslušném členském státě používá, aby

dal zákazníkovi najevo, že dotyčný produkt, jeho složky nebo suroviny byly získány podle pravidel produkce stanovených v článku 6, a zejména pokud jsou na něm uvedeny níže uvedené výrazy nebo jejich obvyklé odvozeniny (např. „bio" , „eko" atd.) či zdrobněliny, samostatně nebo v kombinaci, kromě případů, kdy se tyto výrazy nevztahují na zemědělské produkty v potravinách či krmivech nebo zřetelně nemají žádnou souvislost s metodou produkce:

— ve španělštině: ecológico

— v dánštině: økologisk,

— v němčině: ökologisch, biologisch,

— v řečtině: βιολογικό,

— v angličtině: organic,

— ve francouzštině: biologique,

— v italštině: biologico,

— v nizozemštině: biologisch,

— v portugalštině: biológico,

— ve finštině: luonnonmukainen,

— ve švédštině: ekologisk."

5 Článek 2 nařízení č. 2092/91, ve znění nařízení Rady (ES) č. 392/2004 ze dne 24. února 2004 (Úř. věst. L 65, s. 1) a Aktu o podmínkách přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky a o úpravách smluv, na nichž je založena Evropská unie (Úř. věst. 2003, L 236, s. 346) nyní stanoví:

„Pro účely tohoto nařízení se určitý produkt považuje za produkt nesoucí označení odkazující na ekologické metody produkce, pokud tento produkt, jeho složky nebo krmné suroviny jsou na označení, v propagačních materiálech nebo v obchodních dokumentech popsány výrazy, kterými se dává zákazníkovi najevo, že produkt, jeho složky nebo krmné suroviny byly získány podle pravidel produkce stanovených v článku 6. Zejména níže uvedené výrazy nebo jejich obvyklé odvozeniny (jako ‚bio', ‚eko' atd.) nebo zdrobněliny použité samostatně nebo ve spojení s jinými slovy se na území celého Společenství a ve všech jazycích Společenství považují za označení odkazující na ekologické metody produkce, kromě případů, kdy se tyto výrazy nevztahují na zemědělské produkty v potravinách či krmivech nebo zjevně nemají žádnou souvislost s touto metodou produkce:

— ve španělštině: ecológico,

— v češtině: ekologické

— v dánštině: økologisk,

— v němčině: ökologisch, biologisch,

— v estonštině: mahe or /ökoloogiline

— v řečtině: βιολογικό,

— v angličtině: organic,

— ve francouzštině: biologique,

— v italštině: biologico,

— v lotyštině. bioloģiskā,

— v litevštině: ekologiškas,

— v maďarštině: ökológiai,

— v maltézštině: organiku,

— v nizozemštině: biologisch,

— v polštině: ekologiczne,

— v portugalštině: biológico,

— ve slovenštině: ekologické, biologické

— ve slovinštině: ekološki,

— ve finštině: luonnonmukainen,

— ve švédštině: ekologisk."

6 Odůvodnění těchto změn čl. 2 nařízení č. 2092/91 je uvedeno ve druhém bodu odůvodnění nařízení č. 392/2004 následujícím způsobem:

„V nařízení (EHS) č. 2092/91 se rovněž stanoví ochrana některých výrazů na celém území Společenství, kterými se spotřebitelům dává najevo, že potravina, krmivo nebo jeho [jejich] složky byly získány v souladu s ekologickými metodami produkce stanovenými v uvedeném nařízení. Tato ochrana se vztahuje rovněž na obvyklé odvozeniny nebo zdrobněliny těchto výrazů, použité samostatně nebo ve spojení s jinými slovy, a nezávisle na tom, kterého jazyka je užito. Aby se předešlo možnostem nesprávného výkladu, pokud jde o rozsah ochrany, je vhodné uvedené nařízení odpovídajícím způsobem změnit."

Vnitrostátní právní úprava

7 Článek 3 odst. 1 královského nařízení č. 1852/1993 ze dne 22. října 1993 týkajícího se ekologického zemědělství a k němu se vztahujícímu označování zemědělských produktů a potravin původně stanovil (BOE č. 283 ze dne 26. listopadu 1993, s. 33528):

„V souladu s článkem 2 nařízení č. 2092/91 se produkt považuje za označený odkazem na ekologickou metodu produkce, jestliže je v označení, v propagačních materiálech nebo v obchodních dokumentech tento produkt nebo jeho složky označen výrazem ‚ecológico'.

Rovněž lze použít, kromě zvláštních označení, jenž mohou být použita Autonomními společenstvími, výrazy: ‚obtenido sin el empleo de productos químicos de síntese', ‚biológico', ‚organici', ‚biodinámico' a jejich příslušné slovní složeniny, stejně jako názvy ‚eco' a ‚bio', ve spojení s názvem produktu, jeho složek nebo jeho ochrannou známkou, či samostatně."

8 Toto nařízení bylo pozměněno královským nařízením č. 506/2001 ze dne 11. května 2001 (BOE č. 126, ze dne 26. května 2001, s. 18609). Jeho čl. 3 odst. 1 nyní stanoví:

„V souladu s článkem 2 nařízení (EHS) č. 2092/91, ve znění nařízení (ES) č. 1804/1999, se produkt považuje za označený odkazem na ekologickou metodu produkce, jestliže produkt, jeho složky nebo krmné suroviny jsou v označení, v propagačních materiálech nebo v obchodních dokumentech označeny výrazem

‚ecológico' nebo jeho odvozeninou ‚eco' stojící samostatně nebo ve spojení s názvem produktu, jeho složek nebo s jeho ochrannou známkou."

9 Podle třetího a pátého pododstavce důvodové zprávy k tomuto nařízení byly tyto změny nezbytné proto, aby bylo zcela zabráněno nejednoznačnosti týkající se výrazů, které jsou podle právní úpravy Společenství vyhrazeny ekologické produkci, a aby byla vyloučena možnost záměny, která by z toho mohla pro spotřebitele vyplývat, přičemž byla vzata v úvahu skutečná situace potravinářského odvětví ve Španělsku, kde se užívání výrazu ‚bio' stalo běžným pro označení potravin vykazujících určité znaky, které neměly spojitost s ekologickou metodou produkce.

Původní řízení a předběžné otázky

10 Comité Andaluz de Agricultura Ecológica podal u Tribunal Supremo žalobu na neplatnost královského nařízení č. 506/2001.

11 Podle tohoto soudu výsledek původního řízení závisí na dosahu a smyslu, které je třeba přiřknout nařízení č. 2092/91, zejména jeho článku 2. V návaznosti na žádost Soudního dvora o upřesnění Tribunal Supremo požádal, aby předběžné otázky byly posuzovány v rozsahu tohoto nařízení, ve znění nařízení č. 392/2004, které vstoupilo v platnost po podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

12 Předkládající soud uvádí, že má pochybnosti o tom, zda vnitrostátní ustanovení, která vyhrazují výraz „ecológico", jeho předponu „eco" a jeho odvozeniny výlučně ekologickým metodám produkce, zatímco výraz „biológico", jeho předponu „bio" a jeho odvozeniny ponechávají dostupné pro produkty, které těmto požadavkům nevyhovují, jsou slučitelná s právní úpravou Společenství.

13 Z tohoto důvodu se Tribunal Supremo rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Stanoví nařízení [č. 2092/1991], doplněné nařízením [č. 1804/1999], že výrazy ‚biológico' a ‚ecológico' a jejich předpony ‚bio' a ‚eco' jsou ve všech členských státech označením, které kupujícímu dává najevo, že produkt nebo jeho složky byly získány podle pravidel ekologické metody produkce?

2) Vyhrazuje nařízení [č. 2092/1991], doplněné nařízením [č. 1804/1999] výrazy ‚biológico' a ‚ecológico' a jejich předpony ‚bio' a ‚eco' nutně ve všech členských státech těm produktům, které byly získány podle pravidel, která jsou v tomto nařízení stanovena pro ekologickou metodu produkce?

3) Vyhrazuje ve španělštině článek 2 nařízení [č. 2092/91], doplněného nařízením [č. 1804/1999], výraz ‚ecológico' a jeho předpony ‚eco' pro produkty, které byly získány podle pravidel stanovených tímto nařízením pro ekologickou metodu produkce, takovým způsobem, že nemusí být v rozporu s ustanoveními evropské právní úpravy používat ve španělštině výraz ‚biológico' a jeho předponu ‚bio' pro produkty nezískané ekologickou metodou produkce, jestliže užívání tohoto výrazu a této předpony z nich učinilo druhový výraz a druhovou předponu, které ve Španělsku neslouží k označení potravinářských produktů s určitými vlastnostmi, které jsou spojeny s ekologickou metodou produkce?"

K předběžným otázkám

14 Podstatou předběžných otázek předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda by měl být článek 2 nařízení č. 2092/91, a poté stejný článek ve znění nařízení č. 392/2004, vykládán v tom smyslu, že zakazuje, aby označení, propagační materiály nebo obchodní dokumenty produktů nezískávaných ekologickými metodami produkce obsahovala ve Španělsku označení „biológico" nebo jeho předponu „bio".

15 Španělská vláda uplatňuje, že článek 2 nařízení č. 2092/91 nezakazuje užívání výrazu „biológico" nebo jeho předpony „bio" pro produkty, které nebyly získány ekologickou metodou produkce, jelikož seznam uvedený v tomto článku stanoví pro španělštinu výlučně výraz „ecológico". Co se týče nařízení č. 2092/91, ve znění nařízení č. 392/2004, španělská vláda připouští, že se nabízí jiný výklad a uvádí, že vnitrostátní právní úpravu hodlá přizpůsobit v závislosti na výsledku tohoto řízení a na výsledku řízení o žalobě pro nesplnění povinnosti Komise v. Španělsko (viz rozsudek z dnešního dne ve věci C-135/03, Sb. rozh. s. I-6909).

16 Řecká a francouzská vláda, stejně jako Komise Evropských společenství uplatnily v odpovědi na dotaz Soudního dvora, že nejen ze stávajícího znění nařízení č. 2092/91, ale i z jeho předchozího znění vyplývá, že výrazy odpovídající ve francouzštině výrazům „biologique" a „bio" musejí být chráněny stejným způsobem na území celého Společenství. Článek 2 nařízení č. 2092/91, ve znění nařízení č. 392/2004, v rozsahu, ve kterém stanoví, že uvedené výrazy a jejich odvozeniny „se na území celého Společenství a ve všech jazycích Společenství považují za označení odkazující na ekologické metody produkce", směřuje pouze k vyjasnění přístupu obsaženého již v předchozím znění. Tato analýza vyplývá kromě toho z druhého bodu odůvodnění nařízení č. 392/2004. Tedy i pokud je, co se týče španělštiny, na

seznamu uvedeném v článku 2 nařízení č. 2092/91 zmíněn pouze výraz „ecológico", musejí být výraz „biológico" a jeho odvozeniny ve Španělsku rovněž chráněny.

17 Z bodu 33 výše uvedeného rozsudku Komise v. Španělsko vyplývá, že, co se týče označování produktů získaných ekologickou metodou produkce, článek 2 nařízení č. 2092/91 odkazuje na „označení způsobem, který se v příslušném členském státě používá" a „zejména [na] výrazy nebo jejich obvyklé odvozeniny" uvedené na seznamu, který pro tehdejších jedenáct úředních jazyků Společenství v tomto ohledu uvádí jeden nebo dva výrazy. Na tomto seznamu byl v případě pěti z jedenácti jazyků uveden jediný výraz odpovídající ve francouzštině výrazu „biologique". V případě dalších tří jazyků byl zmíněn jediný výraz odpovídající ve francouzštině výrazu „écologique". Co se týče němčiny, byly bez rozdílu uvedeny dva výrazy odpovídající těmto výrazům a v případě každého ze zbývajících dvou jazyků byly zmíněny jiné výrazy.

18 Co se týče španělštiny, byl na seznamu uvedeném v tomto článku zmíněn pouze výraz „ecológico", zahrnující odvozeninu „eco", a jelikož nebyla prokázána existence jiného užívání ve Španělsku, Soudní dvůr v rámci žaloby podané Komisí neshledal, že Španělské království tím, že producentům produktů nezískaných ekologickou metodou produkce nezakázalo užívat jiné výrazy než „biológico" nebo „bio", nesplnilo svoje povinnosti (výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, bod 35).

19 Článek 2 nařízení č. 2092/91, ve znění nařízení č. 392/2004, upřesňuje, že výrazy uvedené v tomto článku v různých jazykových verzích nemají pro členské státy výlučný charakter, ale mají pouze indikativní hodnotu, která zahrnuje rovněž překlad do ostatních úředních jazyků Společenství. Jak uvedla generální advokátka v bodech 26 až 29 svého stanoviska, toto znění nařízení tak odpovídá zvážení aktuálních potřeb společného trhu s potravinami, cílů společné zemědělské politiky, cílů politiky životního prostředí, jakož i cílů ochrany spotřebitele.

20 Z toho vyplývá, že od nynějška musí být ve Španělsku mimo výrazu „ecológico" vyhrazen pro produkty získané ekologickou metodou produkce rovněž překlad výrazu „biologique", jehož odpovídající výrazy jsou několikrát zmíněny v seznamu v uvedeném článku 2.

21 Tato nová formulace však, navzdory znění druhého bodu odůvodnění nařízení č. 392/2004, podle kterého bylo třeba „[předejít] možnostem nesprávného výkladu", nemá dopad na obsah nařízení č. 2092/91. Přijetí nového znění uvedeného článku 2 totiž vede k předpokladu, že vůlí zákonodárce bylo pozměnit nařízení č. 2092/91, nikoliv ponechat jej beze změn. Při nedostatku takové vůle by přijetí dotčené změny právního předpisu nebylo nutné (viz výše uvedený rozsudek Komise v. Španělsko, bod 38).

22 Je tedy třeba odpovědět na předběžné otázky takto:

— článek 2 nařízení č. 2092/91 musel být vykládán tak, že nezakazoval, aby produkty nezískané ekologickou metodou produkce nesly ve Španělsku na označování, v propagačních materiálech nebo v obchodních dokumentech označení „biológico" nebo jeho předponu „bio",

— tentýž článek 2, ve znění nařízení č. 392/2004, musí být vykládán tak, že od nynějška zakazuje, aby takové produkty nesly ve Španělsku na označování, v propagačních materiálech nebo obchodních dokumentech označení „biológico" nebo jeho předponu „bio".

K nákladům řízení

23 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

1) **Článek 2 nařízení Rady (EHS) č. 2092/91 ze dne 24. června 1991 o ekologickém zemědělství a k němu se vztahujícímu označování zemědělských produktů a potravin, doplněného za účelem zahrnutí živočišné výroby nařízením Rady (ES) č. 1804/1999 ze dne 19. července 1999, musel být vykládán tak, že nezakazoval, aby produkty nezískané ekologickou metodou produkce nesly ve Španělsku na označování, v propagačních materiálech nebo v obchodních dokumentech označení „biológico" nebo jeho předponu „bio".**

2) **Tentýž článek 2, ve znění nařízení Rady č. 392/2004 ze dne 24. února 2004, musí být vykládán tak, že od nynějška zakazuje, aby takové produkty nesly ve Španělsku na označování, v propagačních materiálech nebo obchodních dokumentech označení „biológico" nebo jeho předponu „bio".**

Podpisy.